

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства аграрної політики
та продовольства України

№ _____

ІНСТРУКЦІЯ
щодо профілактики та ліквідації захворювання
тварин на ящур

I. Загальні положення

1. Ця Інструкція визначає порядок проведення профілактичних заходів щодо недопущення захворювання тварин на ящур, ветеринарно-санітарних заходів у випадках прояву хвороби серед тварин у господарствах різних форм власності, у тому числі приватному секторі, дикій фауні та оздоровлення їх від ящуру, поводження з продукцією тваринництва, одержаною в неблагополучних господарствах щодо ящуру, та є обов'язковою для виконання господарствами незалежно від форми власності і підпорядкування, користувачами мисливських угідь, фізичними особами - підприємцями, громадянами, спеціалістами ветеринарної медицини, органами державної влади та місцевого самоврядування.

Ящур (Food-and-mouth disease, Aphthous fever, Epizootic apthae (англ.) - гостра, висококонтагіозна хвороба тварин що відносяться до ряду

парнокопитних підряду жуйних, а також сімейства свиней та виду *Camelus bactrianus* з сімейства верблюдових.

Хвороба проявляється лихоманкою, везикулярним враженням ротової порожнини, вінчика, у корів – вим'я, а у молодих тварин враженням міокарда та скелетних м'язів.

До вірусу ящуру сприйнятливі велика рогата худоба, свині, вівці, кози, верблюди, буйволи, яки, олені, косулі, джейрани, сайгаки, тури, лосі, кабани, антилопи, слони, ведмеді, зебри та інші парнокопитні. На ящур може хворіти й людина. Люди заражаються при споживанні не обеззараженого молока від хворих тварин.

2. Збудник відноситься до родини пікорнавірусів, відзначається значною антигенною варіабельністю.

Типи вірусів ящуру: А, О, С, SAT I, SAT II, SAT III та Азія I.

Тварини, які перехворіли на ящур одного типу, можуть повторно захворіти у разі інфікування вірусом іншого типу.

3. Основним джерелом інфекції є тварини хворі на ящур, та тварини які перебувають в інкубаційному (прихованому) періоді хвороби. Інфіковані тварини передають вірус при диханні, зі слиною, носовим слизом, лімфою із лопнувших афт, молоком, сечею та каловими масами. Зараження відбувається шляхом безпосереднього контакту хворих тварин зі здоровими. З моменту зараження до моменту прояву перших клінічних ознак проходить від 7 до 14 днів у великої рогатої худоби та 21 у інших тварин сприйнятливих видів.

4. Інфікована тварина контамінує корми, підстилку, годівниці, воду, напувалки, інвентар, приміщення, одяг та взуття обслуговуючого персоналу які і є факторами передачі вірусу ящуру.

5. Об'єктом ризику є і підприємства з виробництва імунобіологічних препаратів, що працюють з вірусом ящуру.

6. Вірус ящуру стійкий до ефіру, чотирехлористого вуглецю, фреону, ацетону, але швидко інактивується при рН 6. Вапно, хлорне вапно, креолін, крезол, фенол, сулема вбивають вірус протягом декількох годин, розчини лугів (2 %) - за 10 хвилин, формальдегід в концентрації 0,009 % інактивує 90 % вірусу при 4 °С протягом однієї доби.

Стійкість вірусу при різних температурах залежить від штамма, субстрата, ступеню очистки та інших факторів. Висока температура згубно впливає на вірус, а саме: 90 % вірусу втрачає активність при 64 °С та рН 7,5 протягом 3 секунд, при 49 °С - за 1 годину, при 37 °С - за 21 годину. Повна інактивація вірусу ящуру типу О в молоці настає при температурі від 66 °С до 78 °С через 40 секунд.

При цьому вірус ящуру доволі стійкий до факторів зовнішнього середовища.

Низька температура консервує вірус, при - 70 °С який зберігає свої біологічні якості протягом декількох років, в гної - 39 днів, в стічних водах - до 103 днів. У сніні вірус гине в літній період протягом дня, в осінній період - через 3 - 10 днів.

Сприятливими умовами для збереження вірусу в навколишньому середовищі є низька температура, підвищена вологість і нейтральне середовище інфікованих об'єктів.

Найкращими дезінфікуючими засобами є 2 % або 3 % гарячі розчини NaOH та 1 %-й розчин формальдегіду.

Протягом інкубаційного періоду вірус виділяється з слиною, молоком за 7 днів до появи ознак захворювання, зі спермою за - 4 дні. У період, коли хвороба проявляється клінічно, епітелій та рідина везикул містять велику кількість вірусу. Більшість секретів та екскретів інфекційні протягом 4-5 днів в слині - 11 днів.

У овець ящур може протікати безсимптомно. Серед клінічно здорових овець після одужання 50 % можуть бути носіями вірусу протягом 7 місяців. Біля 50 % ВРХ після одужання виділяють вірус протягом 8 місяців, деякі до двох років.

У свиней персистентного вірусоносійства не встановлено. Тварини, які перехворіли на ящур, щеплені проти ящуру або утримувались разом із хворими впродовж тривалого часу (до року), можуть бути вірусоносіями та потенційним джерелом збудника інфекції.

8. Переносниками ящуру можуть бути і несприйнятливі до хвороби тварини - собаки, коти, коні, а інколи кури, качки, гуси, синантропна птиця тощо.

Клінічні ознаки: слинотеча, наявність невеликої круглої або овальної форми виразки слизової оболонки рота (афт), ерозій на слизовій оболонці ротової порожнини та язика, на шкірі вінчика та міжратицевої щілини, носового дзеркальця, вим'я, підвищення температури тіла, кульгавість та зниження апетиту. Можливе повторне захворювання тварин з нечіткими клінічними ознаками. У новонародженого молодняку ящур проходить у гострій формі з подальшою загибеллю тварин, без утворення афт.

9. У цій Інструкції терміни вживаються у таких значеннях:

власник - будь-яка фізична або юридична особа (особи), яка утримує тварин сприйнятливого виду, або здійснює обіг продуктів, сировини з них або є користувачем мисливських угідь;

випадок захворювання на ящур - будь-яка тварина сприйнятливого виду або туша цієї тварини, інфікована вірусом ящуру з офіційно підтвердженими клінічними ознаками хвороби або патологоанатомічними ознаками характерними для ящуру та/або з офіційним підтвердженням хвороби лабораторними дослідженнями;

господарство - будь-який сільськогосподарський об'єкт у якому розводять та/або утримують постійно або тимчасово тварин;

ДНПК - Державна надзвичайна протиепізоотична комісія - постійно діючий орган при Кабінеті Міністрів України, обласній, районній, міській державних адміністраціях, який здійснює оперативний контроль, керівництво і координацію діяльності органів виконавчої влади, підприємств, установ і організацій, фізичних осіб щодо запобігання спалахам особливо небезпечних хвороб тварин, масовим отруєнням тварин та їх ліквідації;

епізоотичне вогнище ящуру - місце прояву захворювання: ферми, господарства, прикордонні інспекційні пункти, пасовища (урочища), мисливські угіддя, м'ясокомбінат, а також інші об'єкти, де є хворі на ящур тварини та/або де зберігається продукція, біоматеріал отриманий від хворих або перехворілих на ящур тварин;

екстрена вакцинація - щеплення тварин, що здійснюються у неблагополучному пункті та навколо нього з метою недопущення поширення захворювання;

забій - будь-який спосіб досягнення смерті тварини з обезкровленням;

закритий режим роботи - комплекс адміністративно-господарських заходів, спрямованих на недопущення занесення на територію господарства збудників інфекційних захворювань, який в тому числі передбачає створення суцільної огорожі території господарства, наявності ветсанпропускника, діючих дезбар'єрів, дезкилимків, особливий режим роботи персоналу;

зона захисту - територія радіусом не менше 3 км яка безпосередньо межує з епізоотичним вогнищем;

зона спостереження (нагляду) - територія радіусом не менше 10 км від епізоотичного вогнища ящуру;

зона вакцинації - територія на якій застосовується вакцина проти ящуру;

зnezараження - комплекс заходів, спрямованих на знищення або видалення збудників заразних хвороб;

знищення - механічна, фізико-хімічна, біологічна або інша обробка та розміщення (захоронення) продукції або її залишкових компонентів у спеціально визначених місцях з метою зниження ризиків поширення будь-яких інфекційних хвороб;

інкубаційний період - час між зараженням тварини та проявом клінічних ознак захворювання на ящур;

інфікований об'єкт - об'єкт заражений вірусом ящуру або на території якого знаходяться тварини хворі на ящур;

компетентний орган - центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ветеринарної медицини;

компартмент - тваринна субпопуляція одного або декількох господарств з єдиною системою управління біологічною безпекою, яка має окремий ветеринарно-санітарний статус щодо однієї або декількох хвороб, по відношенню до яких здійснюється заходи з нагляду, профілактики та біологічної безпеки з метою здійснення торгівлі;

контактне господарство - господарство, куди збудник захворювання ящуру міг бути занесений різними шляхами (переміщення людей, тварин, транспортних засобів тощо);

неблагополучний пункт - населений пункт, тваринницькі ферми з приміщеннями й прилеглими до них вигонами, пасовищами, водоймами, окремі пасовиська й урочища та інші об'єкти на території яких виявлено вогнище ящуру;

переробка - будь-яка обробка біологічного матеріалу, що забезпечує знищення вірусу ящуру;

первинний випадок захворювання на ящур - будь-який випадок захворювання на ящур, виявлений вперше;

період підозри - час між встановленням підозри на захворювання тварин на ящур до підтвердження діагнозу або його спростування шляхом отримання результатів лабораторних досліджень;

профілактична вакцинація - вакцинація в господарствах з метою захисту тварин сприйнятливих видів від ураження вірусом ящуру;

сприйнятливі тварини - будь-яка домашня або дика тварина з підряду жуйні, свиноподібні та мозолоногі ряду парнокопитних;

стадо - група тварин, що утримуються в господарстві як епідеміологічна одиниця. Якщо в господарстві утримується кілька стад, які мають такий самий стан здоров'я тварин, кожне з цих стад формує окрему одиницю;

санітарний забій - забій тварин у випадках крайньої необхідності, що відповідно до епідеміологічних даних, клінічних даних або за результатами лабораторних досліджень, не вважаються інфікованими або зараженими вірусом ящуру, включно з міркувань благополуччя тварин.

супресивна вакцинація - вакцинація, що здійснюється виключно в рамках реалізації повного санітарного забою (стемпінг-ауту) в господарстві або на території, в межах якої існує необхідність скорочення кількості вірусу ящуру;

тварина, в якій підозрюється захворювання - будь-яка тварина сприйнятливого виду, в якій проявляються клінічні симптоми або виявляються після забійні патологічні зміни, або реакції на лабораторні дослідження, що дають ґрунтовні підстави підозрювати наявність захворювання на ящур;

неблагополучний пункт - територія епізоотичного вогнища ящуру;

тимчасова зона контролю - територія на якій застосовуються обмежувальні заходи при виявленні підозри у захворюванні тварин на ящур з моменту виникнення підозри до підтвердження або виключення діагнозу;

тварина, в якій підозрюється зараження - будь-яка тварина сприйнятливого виду, що відповідно до зібраної епідеміологічної інформації могла безпосередньо або опосередковано контактувати з вірусом ящуру.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених в Законах України “Про ветеринарну медицину”, “Про мисливське господарство та полювання”.

II. Заходи щодо профілактики ящуру

1. З метою запобігання занесення ящуру на територію України Головним державним інспектором ветеринарної медицини України вводяться обґрунтовані обмеження щодо ввезення на територію України товарів які можуть становити ризик поширення ящуру.

2. Усі господарства незалежно від форми власності, зобов'язані дотримуватись вимог закритого режиму роботи, а саме належних умов утримання, годівлі та експлуатації сільськогосподарських тварин згідно норм передбачених законодавством.

3. Усі суб'єкти господарювання діяльність яких пов'язана з утриманням і обігом тварин повинні забезпечувати дотримання:

1) охоронно-обмежувальних заходів при перевезеннях (переміщеннях) тварин, продукції тваринного та рослинного походження, а також контроль за формуванням ферм, стад, отар тощо;

2) обов'язкового профілактичного карантинування тварин, які надходять в господарство;

3) контролю за станом здоров'я тварин на усіх етапах їх утримання у тому числі при карантинуванні тварин які надходять у господарство;

4) регулярного очищення й дезінфекції приміщень, інвентарю, територій;

5) забезпечення обслуговуючого персоналу спецодягом, взуттям і предметами особистої гігієни;

6) обмеження доступу на тваринницькі ферми сторонніх осіб, обов'язкову наявність санпропускників, дезбар'єрів, огороження.

4. При виникненні захворювання на території України ДНПК в регіонах що межують з неблагополучним пунктом організують проведення наступних заходів:

посилення охорони господарств з метою недопущення будь-якого контакту тварин благополучних щодо ящуру господарств з худобою неблагополучних щодо ящуру пунктів та контакту людей з особами, які обслуговують худобу в цих господарствах та пунктах;

повністю зупиняють господарський зв'язок з неблагополучним щодо ящуру пунктом;

беруть на облік всіх сприйнятливих до ящуру сільськогосподарських тварин;

переводять ферми на суворий ветеринарно-санітарний режим утримання та експлуатації тварин. Для догляду за тваринами виділяють необхідну кількість обслуговувального персоналу;

забороняють відвідування ферм сторонніми особами.

III. Заходи при підозрі на захворювання тварин на ящур

1. При підозрі захворювання тварин на ящур власник та/або спеціалісти ветеринарної медицини, які обслуговують дане господарство, зобов'язані негайно повідомити про це головного державного інспектора ветеринарної медицини відповідної території і до прибуття спеціалістів компетентного органу у господарство вжити заходів щодо недопущення розповсюдження збудника хвороби.

2. Головний державний інспектор ветеринарної медицини відповідної території після одержання повідомлення про підозру на захворювання тварин на ящур зобов'язаний:

1) негайно видати розпорядження про встановлення карантинних обмежень;

2) забезпечити офіційний нагляд за господарством, в якому виникла підозра;

3) повідомити Головного державного інспектора ветеринарної медицини області про виникнення підозри;

4) направити спеціалістів ветеринарної медицини для з'ясування обставин на місці, проведення епідеміологічного розслідування з метою уточнення діагнозу та обов'язковим відбором проб необхідних для проведення лабораторних досліджень, встановлення джерел та шляхів можливого занесення збудника хвороби, визначення меж можливого епізоотичного вогнища та вжиття заходів для недопущення поширення збудника хвороби.

3. Головний державний інспектор ветеринарної медицини області при одержанні повідомлення про підозру на ящур зобов'язаний негайно доповісти про це Головному державному інспектору ветеринарної медицини України (далі – компетентний орган).

4. Власник тварин до прибуття представників компетентного органу, зобов'язаний у господарстві вжити заходів направлених на недопущення розповсюдження захворювання, а саме:

1) ізолювати хворих та підозрілих на захворювання тварин у тому самому приміщенні в якому вони перебували, закріпити за ними окремий обслуговувальний персонал, виключивши контакт його з особами, які обслуговують інших тварин;

2) при в'їзді/виїзді в епізоотичне вогнище виставити карантинні пости та застережні знаки "Вхід заборонено", "В'їзд заборонено", "Об'їзд" тощо;

3) зупинити вивезення тварин, їх туш, м'яса, продукції тваринного та рослинного походження, сперми, яйцеклітин та/або ембріонів, кормів для тварин, інвентарю, матеріалів або відходів, які можуть бути фактором передачі або розповсюдження вірусу ящуру, за межі господарства;

4) припинити забій і реалізацію тварин усіх видів (у тому числі птицю) і продуктів їхнього забою (м'яса, сала, шкіри, шерсті, пір'я тощо);

5) не допускати відвідування господарства сторонніми особами, а також рух транспортних засобів у господарство та з нього;

6) забезпечити проведення дезінфекції на вході/виході з приміщення/господарства;

7) щоденно надавати відомості про облік всіх категорій тварин представнику компетентного органу.

5. Компетентний орган, як тільки отримає повідомлення про наявність підозри на захворювання тварин на ящур повинен забезпечити організацію наступних заходів:

1) облік всіх категорій тварин у господарстві, визначити кількість загиблих тварин, тварин, щодо яких існує підозра щодо наявності інфекції або зараження за кожною категорією сприйнятливих видів;

2) постійне оновлення даних обліку, визначеного в підпункті 1 пункту 5 цього розділу, з метою врахування тварин сприйнятливих видів, що народилися або загинули впродовж періоду існування підозри;

3) облік всіх запасів молока, молочних продуктів, м'яса, м'ясних продуктів, туш, шкур, вовни, сперми, ембріонів, яйцеклітин, гною, кормів для тварин, підстилки;

4) недопущення ввезення тварин сприйнятливих видів та продукції з них визначеного у підпункті 3 пункту 4 цього розділу на територію господарства або їх вивезення з території господарства, крім випадків, коли господарства складаються з окремих виробничих одиниць не пов'язаних між собою транспортом або персоналом;

5) утримання всіх тварин сприйнятливих видів в господарстві в межах відокремлених приміщень або в інших місцях, в яких вони можуть бути ізольовані;

б) здійснення дезінфекції в місцях входу до та виходу із приміщень або місць в яких утримуються тварини сприйнятливих видів, та з господарства в цілому;

7) відбір проб необхідних для здійснення лабораторних досліджень;

8) визначення межі зони захисту навколо господарства, в межах якої повинні застосовуватись заходи біологічного захисту.

6. Якщо цього вимагає епідеміологічна ситуація, та, зокрема, у випадках високого скупчення тварин сприйнятливих видів, інтенсивного переміщення тварин або осіб, які контактують із тваринами сприйнятливих видів, затримки із наданням повідомлення про підозрілий стан щодо захворювання або наявності недостатньої інформації щодо ймовірного походження й шляхів занесення вірусу ящуру може бути встановлена тимчасова зона контролю.

У тимчасовій зоні контролю, в якій утримуються тварини сприйнятливих видів, необхідно застосувати заходи, визначені цим розділом.

7. За наявності підозри щодо зараження або інфікування тварин вірусом ящуру у приміщеннях або транспортних засобах на бойні та/або прикордонному інспекційному пості застосовуються заходи, визначені у цьому розділі.

8. Після отримання інформації про підозру на захворювання тварин на ящур в дикій фауні компетентним органом вживаються заходи для проведення епідеміологічного розслідування, та відбору проб біологічного матеріалу для проведення лабораторного дослідження від усіх упольованих або загинувших на відповідній території диких парнокопитних.

9. Керівник компетентного органу направляє повідомлення про підозру щодо виникнення ящуру до Мінагрополітики та направляє спеціалістів

компетентного органу та Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи (далі - ДНДІЛДВСЕ) та/або інших діагностичних установ (за згодою) для уточнення діагнозу, ретельного епідеміологічного обстеження, клінічного огляду тварин, відбору патологічного матеріалу для лабораторних досліджень, виявлення ймовірних джерел і шляхів занесення збудника хвороби, допомоги у організації комплексу заходів з недопущення поширення та ліквідації ящуру.

10. За відсутності умов зберігання молока в господарстві молоко перевозиться під ветеринарним наглядом лише належним чином обладнаними транспортними засобами з метою запобігання поширенню вірусу, з господарства до найближчого місця його утилізації або обробки, що гарантує знищення вірусу ящуру.

11. Заходи визначені в цьому розділі повинні бути поширені на інші господарства що мали контакти з неблагополучними господарствами, що могло спричинити занесення вірусу ящуру на їх територію та можуть бути відмінені допоки не буде виключено підозру щодо наявності захворювання тварин на ящур.

IV. Діагностика ящуру

1. Попередній діагноз на ящур ставлять спеціалісти ветеринарної медицини на місцях на основі епідеміологічних, клінічних, патолого-анатомічних даних.

Для попередньої діагностики та моніторингових досліджень використовують реакцію прямої імунофлуоресценції, імуноферментний аналіз (ELISA) з визначення антигену та антитіл та інші зареєстровані в Україні методи досліджень відповідно до настанов з діагностики.

2. Діагноз на ящур вважається встановленим при отриманні позитивних результатів при проведенні лабораторних досліджень проб біологічного та патологічного матеріалу з використанням полімеразної ланцюгової реакції (ПЛР) в ДНДІЛДВСЕ.

Молекулярна характеристика геному вірусу ящуру проводиться в уповноважених акредитованих лабораторіях ветеринарної медицини.

3. Відбір зразків патологічного матеріалу, крові та пересилання їх для лабораторного дослідження:

1) для проведення діагностичних досліджень на ящур й інші везикулярні хвороби відбирають уміст афт (лімфу) на слизовій оболонці язика (велика рогата худоба), на п'ятачку (свині), на шкірі вінчика й міжратицевої щілини (велика і дрібна рогата худоба, свині, верблюди та інші сприйнятливі до ящуру види тварин). При відсутності афт для виділення вірусу відбирають проби крові в період підвищення температури тіла в тварин, а також лімфатичні вузли голови та заглоткового кільця, підшлункову залозу і м'язи серця (трупні молодняку всіх видів тварин);

2) афти і лімфу відбирають у кількості не менше 5 грамів. Кількість інших матеріалів, що призначені для виділення вірусу та його подальшої ідентифікації, повинна бути не менше 10 грамів. При неможливості отримання вказаних кількостей, матеріали направляють у максимально можливих кількостях для подальшого розмноження в культурах клітин і інших лабораторних системах;

3) проби патологічного матеріалу без ознак розкладу повинні бути вміщені у флакони з притертими пробками або такими, що герметично закриваються, і замороженими, а при відсутності умов для заморожування - залиті консервувальною рідиною. Для стінок афт консервувальна рідина складається з однакових об'ємів нейтрального гліцерину та 0,85 % розчину хлористого натрію або середовища для культивування клітин (без

сироватки). Інші матеріали консервують розчинами антибіотиків із розрахунку 500-1000 ОД на см³ або 1 грам матеріалу;

4) флакони з пробамі герметизують, забезпечують етикетками де вказують: вид тварин, найменування і кількість матеріалу, консерванту. Флакони вміщують у контейнери з льодом або холодоносієм і доставляють в опечатаному вигляді на дослідження нарочним у ДНДІЛДВСЕ або іншу уповноважену акредитовану державну лабораторію ветеринарної медицини у найкоротший термін, але не пізніше 48 годин з моменту відбору. Якщо матеріали можуть бути доставлені протягом 6 - 12 годин з моменту відбору, їх заморожування і консервація необов'язкові;

5) у супровідному документі на матеріали, що надсилаються для проведення лабораторної діагностики ящуру й інших везикулярних хвороб, повинні бути наведені дані епізоотологічного обстеження неблагополучного господарства (району, області) із зазначенням загального поголів'я тварин, які сприйнятливі до цих хвороб, дати появи перших ознак захворювання, дати останньої вакцинації, серії використаної вакцини, кількості тварин, які захворіли та загинули, дати відбору проб, клінічних ознак хвороби;

б) із первинних спалахів хвороби, а також при появі його серед вакцинованих тварин, наявності атипових форм перебігу, при виникненні вогнищ у прикордонних районах і в безпосередній близькості до міжнародних транспортних вузлів (морські порти, залізничні станції, аеропорти), підприємствах біологічної промисловості й закладах, що працюють з вірусом ящуру, негайно відправляють зібрані матеріали в герметичних і опечатаних контейнерах (термосах) у ДНДІЛДВСЕ (03151, м. Київ, вул. Донецька, 30), про що одночасно повідомити отримувача телефонними засобами зв'язку.

4. Для ретроспективних діагностичних досліджень на ящур і інші везикулярні хвороби відбирають стравохідно-глотковий слиз у будь-який час після передбачуваного інфікування тварин вірусом, а також парні проби

сироватки крові, одна з яких повинна бути отримана відразу ж після появи клінічних ознак захворювання тварини, а друга - через 14 днів після одужання.

V. Повідомлення про хворобу

Протягом 24 годин, з часу підтвердження кожного спалаху хвороби, головним державним інспектором ветеринарної медицини області подається до компетентного органу інформація про:

дату та час відправки патматеріалу в акредитовану державну лабораторію ветеринарної медицини;

місце відбору (область, район, населений пункт, ферма, господарство, лісомисливське господарство, на території яких відібраний матеріал);

час, дату виявлення підозри на ящур;

дату встановлення діагнозу, установу що проводила лабораторні дослідження, копію експертного висновку;

методи проведення дослідження для підтвердження хвороби;

категорію хворих тварин - наявність хвороби підтверджено у диких або домашніх/сільськогосподарських тварин, що знаходяться на фермі та/або у господарстві, на бойні або в транспортному засобі;

географічне положення місця, де було підтверджено спалах хвороби; кількість спалахів хвороби, кількість тварин з підозрою на хворобу в таких місцях, на бойні або в транспортному засобі;

кількість загиблих/захворівших тварин кожної категорії в господарстві, на бойні або в транспортному засобі;

для кожної групи - розповсюдженість хвороби та кількість тварин, у яких було підтверджено наявність вірусу ящуру;

епідеміологічний зв'язок між спалахом або випадком ящуру та кожним контактним господарством або причини, які викликали підозру на ящур у кожному господарстві з підозрою на ящур;

результати лабораторних тестів, що проводяться на зразках, взятих від тварин після їх забою.

VI. Заходи з ліквідації ящуру

1. Загальні заходи

Після одержання інформації про встановлення діагнозу на ящур ДНПК відповідного рівня приймає рішення про оголошення ферми, господарства, населеного пункту, району або кількох районів (залежно від епізоотичної ситуації), мисливського господарства де виникло захворювання неблагополучними щодо ящуру та встановлення в них карантину. Про що інформує власників тварин. У рішенні вказують точні епізоотичні межі вогнища ящуру, неблагополучного пункту, зон захисту і спостереження (нагляду) з дислокацією карантинних постів та визначають основні заходи з ліквідації хвороби у епізоотичному вогнищі ящуру й з профілактики ящуру в неблагополучному пункті й загрозовій зоні, зокрема:

охоронно-карантинні - забезпечення локалізації вогнища інфекції, виконання карантинних заходів з недопущення розповсюдження захворювання;

епізоотологічні - обстеження епізоотичних вогнищ та інфікованих об'єктів, аналіз епізоотичної ситуації, розробка і контроль здійснення заходів з ліквідації хвороби;

діагностичні - відбір патологічного матеріалу та його доставка в ДНДІЛДВСЕ та/або інші уповноважені акредитовані державні лабораторії ветеринарної медицини;

матеріально-технічні - забезпечення дезінфекційною технікою, засобами для ліквідації осередку інфекції (технікою, обладнанням тощо), засобами індивідуального захисту осіб, що працюють у епізоотичному вогнищі ящуру.

2. Заходи в неблагополучному пункті

1. Власники господарств і спеціалісти ветеринарної медицини зобов'язані забезпечити проведення заходів направлених на ізоляцію епізоотичного вогнища ящуру, знищення і недопущення розповсюдження вірусу, зокрема:

1) облаштування одного входу на територію епізоотичного вогнища ящуру, встановлення біля нього цілодобового карантинного посту з пароформаліновою камерою і дезінфекційною установкою, який діє до знищення сприйнятливих тварин, проведення очищення та дезінфекції приміщень і території;

2) виділення постійного транспорту, інших матеріалів необхідних для обслуговування тварин і проведення інших господарських робіт на території епізоотичного вогнища ящуру без права виїзду за його межі. Для підвезення кормів, продуктів харчування, різних необхідних матеріалів при вході у вогнище обладнують перевальний майданчик, на якому вантажі ззовні доставляють окремим транспортом;

3) догляду за хворими тваринами який здійснює персонал, для якого встановлюють санітарно-пропускний режим. Заходити на територію епізоотичного вогнища ящуру та виходити з нього персоналу, який працює у вогнищі дозволяється тільки через санпропускник з обов'язковою зміною всього одягу та взуття при вході й виході, прийняттям гігієнічного душу;

4) не допускають винесення з епізоотичного вогнища ящуру будь-яких речей, інвентарю, обладнання, продукції та будь-яких інших предметів;

5) знезаражують молоко, переробки й зберігання молочних продуктів у межах епізоотичного вогнища ящуру;

6) проведення щоденної дезінфекції території вогнища й особливо приміщень, у яких утримуються хворі тварини, а також предметів догляду за ними (2 % розчином формальдегіду при експозиції - 1 година або 2 % розчином їдкою натру - 10 хвилин);

7) знищення гризунів на фермах і на подвір'ях громадян, а також проводять заходи щодо недопущення потрапляння у місця, де утримуються хворі на ящур тварини, собак, котів, птахів та інших тварин.

2. Молоко, що отримане від корів у епізоотичному вогнищі ящуру, переробляють на місці. У їжу людям і в корм тваринам використовують тільки молоко (молочні продукти), знезаражене кип'ятінням (5 хвилин) або пастеризацією при температурі 85 °С протягом 30 хвилин.

Гній, залишки корму й підстилку регулярно прибирають і складають на території вогнища для біотермічного знезараження або спалюють.

3. У разі виявлення захворювання тварин на ящур вперше відповідні ДНПК приймають рішення про негайний забій (знищення) і знищення на місці шляхом спалювання або закопування на глибину 2 метрів всіх хворих і підозрілих на захворювання на ящур тварин та тварин, що контактували з ними, залишків кормів, підстилок, гною, дрібного господарського інвентарю тощо з проведенням забою (знищення) і дезінфекції тваринницьких приміщень, вигульних дворів, а також спецодягу й взуття осіб, що доглядають за худобою. Здійснюють комплекс інших заходів, що спрямовані на ліквідацію і недопущення поширення хвороби у епізоотичному вогнищі ящуру.

4. Забій таких тварин проводять на спеціально організованому тимчасовому забійному майданчику. На місці їх перебування під безпосереднім контролем головного державного інспектора ветеринарної медицини відповідної території з подальшою дезінфекцією всієї території майданчику (місця забою). Вивезення хворих тварин для забою на м'ясокомбінат забороняється.

5. ДНПК застосовує заходи, направлені на ізоляцію епізоотичного вогнища ящуру, знищення і недопущення розповсюдження хвороби до епідеміологічно пов'язаних виробничих одиниць або прилеглих господарств, якщо відомості про епідеміологічну ситуацію або інші свідчення дають підстави підозрювати можливе зараження цих господарств.

Для ізоляції епізоотичного вогнища ящура ДНПК відповідного рівня може прийняти рішення про обов'язковий забій в епізоотичному вогнищі ящуру не тільки тварин сприйнятливих до вірусу ящуру видів, а і несприйнятливих до ящуру видів і обов'язкову обробку їх трупів в такий спосіб, що забезпечує запобігання ризику поширення вірусу ящуру, крім тварин несприятливих до ящуру видів за умови їх ізоляції, ефективної очистки та дезінфекції приміщень/територій в яких вони утримуються та, за умови індивідуальної ідентифікації.

В інших випадках вимушений забій тварин у неблагополучному щодо ящуру пункті допускається лише за погодженням лікаря ветеринарної медицини. При цьому складається акт, у якому вказують причину вимушеного забою.

6. Компетентний орган зобов'язаний забезпечити відстеження та/або обробку:

1) тварин відправлених із вогнища та неблагополучного пункту, протягом щонайменше 21 дня перед орієнтовною датою зараження тварин в господарстві.

2) молока, молочних продуктів, м'яса, м'ясних продуктів, туш, шкір, вовни, сперми, ембріонів, яйцеклітин, гною, а також кормів для тварин і матеріалів, що використовуються у якості підстилок і що походять від тварин сприйнятливих видів і відібрані в господарствах, в яких спалах захворювання на ящур був підтверджений;

3) сперми, яйцеклітин й ембріонів, відібраних від тварин сприйнятливих видів, що перебували в таких господарствах впродовж часу

між ймовірним занесенням хвороби до господарства та запровадженням офіційних заходів - методами, що гарантують руйнування вірусу ящуру. Інші речовини, крім сперми, яйцеклітин й ембріонів, мають оброблятися під офіційним наглядом та в такий спосіб, щоб забезпечити знищення вірусу ящуру та запобігти ризику його поширення.

7. Усі органи влади, причетні до ліквідації спалаху хвороби, зобов'язані співпрацювати під час відстеження переміщення свіжого м'яса, м'ясних продуктів, сирого молока та вироблених із сирого молока продуктів отриманих від тварин сприйнятливих видів походженням із захисної зони та вироблені протягом 21 дня від орієнтовної дати занесення вірусу ящуру до дати введення в дію заходів з ліквідації. Таке свіже м'ясо, м'ясні продукти, сире молоко та вироблені із сирого молока продукти підлягають обробці, що гарантує знищення вірусу ящуру або мають бути затримані, до моменту підтвердження відсутності їх зараження вірусом ящуру.

8. Якщо спалах хвороби загрожує зараженням тварин сприйнятливих видів у лабораторії, зоопарку, заповіднику, на огороженій території або в установах, інститутах, центрах в яких тварини утримуються в наукових цілях або в цілях, пов'язаних зі збереженням видів або генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин, власник тварин зобов'язаний забезпечити застосування всіх відповідних заходів біологічної безпеки з метою захисту цих тварин від інфекції.

9. Застосування заходів біологічної безпеки у одному з випадків спалаху хвороби можуть переглядатись за рішенням ДНПК та за умови, що стан здоров'я тварин не перебуває під загрозою та застосовуються всі необхідні заходи для запобігання будь-яким ризикам поширення вірусу ящуру.

10. Оперативний контроль, керівництво і координацію діяльності органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій з ліквідації ящуру здійснюють відповідні ДНПК.

11. За умовами карантину щодо ящуру забороняється:

увезення та вивезення в неблагополучні пункти тварин усіх видів, а також продуктів та сировини тваринного походження, інвентарю, матеріалів які можуть містити фактори передачі вірусу ящуру;

заготовляти в неблагополучному пункті та вивозити з нього продукцію тваринного і рослинного походження, корми, а також вивозити інфікований інвентар, матеріали та інші матеріально-технічні засоби тощо;

перегрупувати (переводити) тварин усередині господарства та заходити на ферми, у тваринницькі приміщення особам, які не пов'язані з обслуговуванням тварин та реалізацією заходів з ліквідації захворювання; проводити виставки, ярмарки, торгівлю тваринами і продукцією тваринництва, а також інші заходи, що пов'язані з скупченням тварин, людей і транспорту;

вивозити з неблагополучного пункту та використовувати молоко, молочні продукти в незнезараженому вигляді. Молоко та молочні продукти знезаражують методом пастеризації у пастеризаторах при температурі 85 °С протягом 30 хвилин або кип'ятінням;

вивозити сперму, яйцеклітини та ембріони;

пересікати всіма видами транспорту територію неблагополучного пункту. Для проїзду транспорту до місця призначення повинні бути визначені та позначені покажчиками шляхи об'їзду неблагополучного пункту;

виїжджати транспортом будь-якого виду, що належить господарствам, іншим підприємствам та організаціям або власникам, із неблагополучного пункту.

У разі введення карантину на території району або декількох районів, області, Автономної Республіки Крим забороняється завозити (вивозити) за їх межі всі види сприйнятливих тварин, сільськогосподарську продукцію, що може містити вірус ящуру до зняття карантину.

12. Порядок вивезення молока після пастеризації або кип'ятіння на пункти прийому молока або молочні заводи, а також порядок дезінфекції посуду, інвентарю і транспорту визначаються Головним державним інспектором ветеринарної медицини відповідної території.

13. У разі потреби допускається в'їзд у неблагополучний пункт і виїзд з нього транспортних засобів тільки за погодженням з Головним державним інспектором ветеринарної медицини відповідної території. При цьому транспортні засоби, верхній одяг і взуття осіб, які виїжджають, піддають обов'язковій дезінфекції при виїзді із неблагополучного пункту. Для цього відводять одну дорогу, на якій біля межі неблагополучного пункту встановлюють дезкамеру для знезараження верхнього одягу осіб, які виїжджають (або виходять), ємності з дезрозчином і щітками для дезінфекції взуття, дезустановку для дезінфекції транспортних засобів розміщують приміщення для карантинного посту, для знаходження вказаних осіб на період санітарної обробки.

14. При встановленні карантину на території залізничних станцій, морських і річкових портів і пристаней, аеропортів, а також господарств і населених пунктів, що прилягають до них у радіусі до 10 км, забороняється завантаження та вивантаження тварин сприйнятливих видів та інших вантажів, що можуть становити ризик розповсюдження ящуру на станціях, пристанях, в портах, аеропортах та проводять ветеринарно-санітарні заходи направлені на недопущення поширення хвороби.

15. Дозволяється вивозити продукцію тваринного та рослинного походження, що заготовлена у благополучних господарствах неблагополучних щодо ящуру областей, Автономної Республіки Крим за умови, що ця продукція не контактувала з продукцією неблагополучних господарств та не була заражена вірусом ящуру іншим шляхом. Вивезення продукції в інші області дозволяється в порядку, визначеному в цій Інструкції.

16. Вивезення продукції повинно відбуватись з обов'язковим дотриманням діючих правил перевезення відповідними видами транспорту. Завантаження транспорту не допускається на залізничних станціях, пристанях, у портах, що знаходяться на карантинній щодо ящуру території.

17. У разі виявлення сплаху хвороби під час транспортування тварин негайно проводять забій та знищення таких тварин, у визначеному місцевою ДНПК місці.

18. З метою недопущення поширення ящуру, головні державні інспектори ветеринарної медицини відповідних територій установлюють контроль за дотриманням карантинних заходів на скотопрогінних трасах, скотобазах, м'ясокомбінатах, бойнях, забійних пунктах, заводах та інших підприємствах з переробки й зберігання продукції тваринного походження.

3. Заходи боротьби з ящуром на інфікованих об'єктах

1. При виявленні на м'ясокомбінаті, бойні, пункті забою тощо тварин, хворих та підозрілих у захворюванні на ящур, усіх тварин негайно забивають.

Одночасно на підприємстві проводять такі самі заходи, як і у епізоотичному вогнищі ящуру.

2. При цьому адміністрація та власники м'ясокомбінату, бойні, пункту забою зобов'язані провести заходи з недопущення розповсюдження вірусу ящуру, зокрема:

організують очищення від гною, залишків корму, сміття транспортні засоби, на яких перевозилися тварини, очищення забійного цеху та інших виробничих приміщень, інвентарю, а також піддають їх дезінфекції з використанням дезінфекційних засобів що гарантують знищення вірусу ящуру;

забезпечують утилізацію або знезараження гною і каниги біотермічним способом у обладнаних гноєсховищах на території інфікованого об'єкту, а також знезараження стічних вод;

проводять епідеміологічне розслідування при виявленні продукції, сировини, відходів, шкір інфікованих тварин які підлягають знищенню;

організують санітарну обробку осіб, які брали участь у доставці неблагополучної щодо ящуру худоби, проводили забій, переробці отриманих продуктів та сировини, проведенні робіт з очищення, дезінфекції виробничих приміщень, а також знезараження одягу та взуття.

3. Головним державним інспектором ветеринарної медицини відповідної території негайно вводяться карантинні обмеження, якими передбачають:

припинення приймання для забою нових тварин до закінчення забою всього поголів'я тварин;

завершення необхідних ветеринарно-санітарних заходів із знезараження інфікованих об'єктів, крім тварин підозрілих у захворюванні які підлягають знищенню;

недопущення завезення (вивезення) з інфікованих об'єктів будь-яких продуктів та сировини, відходів тваринного походження у знезараженому вигляді.

4. Забороняється відвідування інфікованих об'єктів сторонніми особами, які не мають безпосереднього відношення до виробництва.

4. Господарства, що складаються з різних епідеміологічних виробничих одиниць

1. Якщо господарства складаються із двох або більше окремих епідеміологічних виробничих одиниць ДНПК може переглянути рішення щодо застосування запроваджених заходів біологічної безпеки на території у виробничих одиницях господарств, не вражених вірусом ящуру, що підтверджено лабораторно.

2. Перегляд рішення здійснюється лише після підтвердження лікарем ветеринарної медицини у ході офіційного розслідування, що устаткування, тварини несприйнятливих до захворювання на ящур видів, обладнання, установки, інструменти, обладнання для дезінфекції, що використовуються у виробничих одиницях, є повністю відокремленими та протягом щонайменше двох інкубаційних періодів перед датою виявлення спалаху хвороби діяльність окремих виробничих одиниць (ферм, господарств), зокрема управління/обслуговування стайнями та пасовищами, годування, видалення посліду або гною відбувалося повністю відокремлено та здійснювалося різними працівниками.

5. Контактні господарства

1. Господарства визнаються контактними, якщо лікар ветеринарної медицини засвідчує або на підставі підтверджених даних вважає, що вірус ящуру міг бути занесений в результаті переміщення осіб, тварин, продуктів тваринного походження, транспортних засобів, або в будь-який інший спосіб з неблагополучного господарства.

За рішенням лікаря ветеринарної медицини визнання господарства контактним може бути обмежено однією виробничою одиницею, відповідно до епідеміологічної ситуації на фермі та/або у господарстві.

2. До контактних господарств застосовуються заходи біологічної безпеки до виключення підозри про наявність вірусу ящуру в цих господарствах.

3. Головний державний інспектор ветеринарної медицини відповідної території зобов'язаний заборонити переміщення тварин із контактних господарств протягом інкубаційного періоду, крім перевезення тварин сприйнятливих видів під офіційним наглядом до найближчих визначених боень для санітарного забою.

4. Якщо епідеміологічний зв'язок між спалахом хвороби та виробничими одиницями не може бути виключений, власники тварин повинні забезпечити застосування заходів біологічної безпеки, визначених у цьому розділі.

6. Заходи в зоні захисту

1. У літній період, у зонах відгінного тваринництва, з території радіусом не менше 10 км від межі з неблагополучним пунктом, на період карантину виводять всіх тварин сприйнятливих до ящуру.

2. Організують охорону або обгородження (обкопування) сіна, інших грубих кормів для обмеження доступу до них домашніх і диких тварин.

3. Забезпечують ветеринарно-санітарний нагляд за переміщенням худоби, продукції тваринного походження, на бойнях, складах

шкірсировини, на переробних підприємствах (шкірзаводи, мийки шерсті, молочні й сироварні заводи та тощо).

4. Повідомляють власників тварин та керівників господарств, підприємств та населення про загрозу занесення вірусу ящуру і заходи з попередження виникнення захворювання, проводять серед населення роз'яснювальну роботу з цих питань.

5. У місцях мешкання і міграції диких парнокопитних тварин за рішенням місцевої ДНПК періодично проводять моніторинг шляхом вибіркового відлову (відстрілу) ослаблених та підозрілих на захворювання тварин з метою їх огляду та своєчасного встановлення діагнозу.

6. На молочних заводах, сепараторних і молокоприймальних пунктах молоко, що надходить із загрозованих щодо ящуру господарств, обов'язково пастеризують.

Посуд для збирання молока (бідони, фляги тощо) та автоцистерни, у яких доставлялося молоко, перед поверненням у господарства, а також забірні шланги, молокоприймальні танки, пастеризаційні установки ретельно миють гарячими (75 °С і вище) мийними розчинами і дезінфікують.

7. При наявності в області, Автономній Республіці Крим захворювання тварин на ящур переміщення тварин, продукції тваринного походження із одних районів в інші райони тієї самої області, Автономної Республіки Крим допускається лише за погодженням з Головним державним інспектором ветеринарної медицини області, Автономної Республіки Крим.

Міжобласні перевезення та перевезення між країнами - за погодженням компетентного органу.

8. Відповідальність за проведення організаційно-господарських заходів з попередження і ліквідації ящуру, дотримання заходів карантину, що передбачені цією Інструкцією, несуть керівники господарств усіх форм власності, підприємств і власники тварин.

9. Контроль за здійсненням заходів з попередження і ліквідації захворювання худоби на ящур покладається на ДНПК та компетентний орган.

7. Переміщення та транспортування тварин і отриманих від них продуктів у зоні захисту

1. У зоні захисту забороняється:

переміщення і транспортування між господарствами тварин сприйнятливих видів;

проведення ярмарків, здійснення торгівлі на ринках, проведення виставок або інших заходів, що передбачають зібрання тварин та людей; діяльність пересувних/мобільних служб діяльність яких пов'язана з обслуговуванням тварин, їх розведенням тощо;

штучне осіменіння та відбір яйцеклітин і ембріонів від тварин сприйнятливих видів.

2. За рішенням головно державного інспектора ветеринарної медицини відповідної території обмеження на переміщення та транспортування тварин і отриманих від них продуктів також поширюються на:

1) будь-які зібрання людей, під час яких ймовірний контакт із тваринами сприйнятливих видів, що сприяє ризикам поширення вірусу ящуру;

2) штучне осіменіння, відбір яйцеклітин та ембріонів від тварин, не сприйнятливих до захворювання на ящур;

переміщення транспортних засобів, призначених для транспортування тварин крім вивезення тварин на забій;

3) забій в господарстві тварин сприйнятливих видів, призначених для власного споживання;

4) транспортування товарів що можуть становити ризик розповсюдження захворювання до господарств, в яких утримуються тварини сприйнятливих видів.

3. Головний державний інспектор ветеринарної медицини відповідної території має право дозволити:

1) транзит тварин будь-якого виду через територію зони захисту, що здійснюється виключно вздовж основних транспортних магістралей та/або залізниць;

2) транспортування тварин сприйнятливих видів, що були визначені офіційним ветеринаром як такі, що завозяться із господарств які розташовані поза меж захисної зони, та перевозяться за визначеними маршрутами безпосередньо до призначеного місця здійснення забою для негайного забою за умови, що транспортні засоби очищуються й дезінфікуються після доставки під офіційним наглядом, та відомості про таке знезараження транспортного засобу реєструються у відповідному журналі цього транспортного засобу;

3) штучне осіменіння тварин у господарстві, що проводиться персоналом цього господарства, з використанням сперми, відібраної від тварин у цьому господарстві, або сперми, що зберігається в цьому господарстві, або сперми, що постачається з центру відбору сперми до зовнішнього периметра цього господарства;

4) переміщення та транспортування коней;

5) транспортування, за певних умов, товарів що можуть становити ризик розповсюдження захворювання до господарств, в яких утримуються тварини сприйнятливих видів.

8. Заходи, що застосовуються до свіжого м'яса та м'ясопродуктів, вироблених в зоні захисту

1. Сприйнятливих тварин в зоні захисту забивають виключно під контролем офіційного лікаря.

Вироблені в зоні захисту м'ясо та м'ясопродукти транспортуються в закритих контейнерах до підприємства, визначеного компетентним органом, для переробки на м'ясні продукти, методом що гарантує знищення вірусу.

2. Обмеження на забой тварин та транспортування мяса і м'ясопродуктів не стосується свіжого м'яса та м'ясопродуктів вироблених не раніше 21 дня перед орієнтовною датою найранішого інфікування тварин у господарстві в зоні захисту, та які з моменту вироблення зберігалися та транспортувалися відокремлено від м'ясних продуктів, вироблених після цієї дати. На таке м'ясо має бути нанесено маркування для його ідентифікації.

8. Заходи, що застосовуються до молока та молочних продуктів, вироблених у зоні захисту

1. Забороняється розміщення на ринку молока, що походить від тварин сприйнятливих видів, що походять із зони захисту, а також молочних продуктів, вироблених із такого молока, розміщення на ринку молока та молочних продуктів, що походять від тварин сприйнятливих видів, вироблених на підприємствах, розташованих у зоні захисту.

2. Заборона на розміщення на ринку молока й молочних продуктів, отриманих від тварин сприйнятливих видів, що походять із зони захисту не застосовується:

1) якщо вони вироблені не раніше 21 дня перед орієнтовною датою найранішого інфікування тварин на фермі та/або у господарстві в зоні захисту;

2) якщо вони з моменту виробництва зберігалися та транспортувалися відокремлено від молока й молочних продуктів, вироблених після цієї дати;

3) якщо вони вироблені із такого молока, за допомогою одного із видів обробки, що гарантує знищення вірусу ящуру, залежно від використання молока або молочних продуктів.

Обробка здійснюється на окремих підприємствах, або, якщо в зоні захисту немає такого підприємства, на підприємствах, розташованих поза межами зони захисту, відповідно до умов визначених у пункті 6 цього підрозділу.

3. Відповідність молока, призначеного для торгівлі посвідчується лікарем ветеринарної медицини.

4. Підприємства, зазначені в цьому розділі, мають дотримуватися наведених нижче вимог:

працювати під ветеринарним контролем;

молоко, що використовується на підприємстві, має відповідати встановленим в підрозділі вимогам або походити від тварин, що утримуються поза межами зони захисту;

транспортування молока та молочних продуктів з ферм та/або господарств, розташованих поза межами захисної зони, до підприємств має здійснюватися транспортними засобами, що пройшли очищення й дезінфекцію перед транспортуванням та які після цього не перебували в контакті з господарствами, розташованими в зоні захисту, в яких утримуються тварини сприйнятливих видів.

6. Транспортування сирого молока з господарств, розташованих у зоні захисту, до підприємств, розташованих поза її межами, а також переробка такого молока, має відповідати наведеним нижче умовам:

переробка сирого молока можлива лише за погодженням головного державного інспектора ветеринарної медицини відповідної території, в якому зазначаються умови перевезення та маршрут транспортування;

транспортування має здійснюватися засобами, які перед цим очищені, продезінфіковані, сконструйовані та обслуговуються без витоку молока під час перевезення, та мають устаткування, яке запобігає аерозольному розпилюванню під час завантаження та розвантаження молока;

перед та після вивезення молока, отриманого від тварин сприйнятливих видів, з'єднувальні труби, шини, колесні диски, нижні частини транспортних засобів, а також будь-які місця можливого витоку молока, необхідно очистити та дезінфікувати. Після останньої дезінфекції та перед виїздом за межі зони захисту транспортний засіб не має мати жодних контактів із підприємствами на території зони захисту, що утримують тварин сприйнятливих видів;

транспортні засоби мають бути закріплені за конкретними географічними районами або адміністративними одиницями, які мають бути належним чином марковані та можуть переміщуватися до іншої одиниці лише після очищення й дезінфекції, що здійснюються під офіційним наглядом.

8. Забороняється відбір й перевезення проб сирого молока, отриманого від тварин сприйнятливих видів, із господарств, розташованих в межах зони захисту, до будь-яких інших лабораторій, крім лабораторій уповноважених на здійснення досліджень з діагностики ящуру.

9. Заходи, що застосовуються до сперми, яйцеклітин та ембріонів, відібраних від тварин сприйнятливих видів у зоні захисту

1. Забороняється розміщення на ринку сперми, яйцеклітин та ембріонів отриманих від тварин сприйнятливих видів, що походять із захисної зони.

2. Заборона на розміщення на ринку не застосовується до заморожених сперми, яйцеклітин та ембріонів, що були відібрані не пізніше ніж за 21 день перед орієнтовною датою найранішого інфікування вірусом ящуру в господарстві.

3. Заморожену сперму, відібрану після дати інфікування, необхідно зберігати окремо. Вона може бути допущена в обіг лише за умови скасування карантинних заходів та доставки усіх тварин до центру відбору сперми та проведення їх клінічного огляду. Проби повинні бути серологічно дослідженні з метою підтвердження відсутності інфекції у відповідному центрі відбору сперми. Проби від тварин-донорів відбираються не раніше 28 днів після збору сперми, та досліджуються серологічно на виявлення антитіл до вірусу ящуру з негативним результатом.

10. Транспортування та розповсюдження посліду і гною, шкір, овечої вовни, волосся жуйних тварин та щетини свиней вироблених у зоні захисту

1. Забороняється транспортування та розповсюдження в межах зони захисту посліду або гною з господарств та приміщень або транспортних засобів, розташованих у зоні захисту, в якій утримуються тварини сприйнятливих видів, за виключенням переміщення гною від тварин сприйнятливих видів з розташованого в зоні захисту господарства до призначеного заводу для переробки або для безпосереднього зберігання.

2. Переміщення гною з метою внесення на поля з господарств, до яких не застосовуються карантинні обмеження, можливе за умови, що загальний обсяг гною був вироблений щонайменше за 21 день перед орієнтовною датою виникнення найранішого інфікування в розташованому в захисній зоні господарства. Гній або послід розміщують у визначеному рішенням ДНПК місті, або засипають ґрунтом.

3. Переміщення посліду або гною з господарств, що утримують тварин сприйнятливих видів, залежить від дотримання заходів направлених на недопущення поширення вірусу ящуру, зокрема, шляхом забезпечення очищення та дезінфекції герметичних транспортних засобів після їх завантаження та перед виїздом за межі господарства.

4. Забороняється розміщення на ринку шкур тварин сприйнятливих видів, що походять із зони захисту, крім шкур, вироблених не раніше 21 дня перед орієнтовною датою виникнення інфекції в господарстві, та які зберігалися окремо від шкур, вироблених після цієї дати. Такі шкури, овеча вовна, волосся жуйних тварин, щетина свиней підлягають обробці методом, що гарантує руйнування вірусу ящуру.

11.Заходи, що застосовуються до інших продуктів тваринного походження, вироблених у зоні захисту

1. Забороняється розміщення на ринку продуктів тваринного походження, що походять від тварин сприйнятливих видів.

2. Заборона на розміщення на ринку не застосовується до продуктів тваринного походження, що:

були вироблені не раніше 21 дня перед орієнтовною датою виникнення інфекції в господарстві, та які зберігалися і транспортувалися окремо від продуктів, вироблених після цієї дати;

пройшли обробку;

для конкретних продуктів, відповідають вимогам;

змішані продукти, що не підлягають подальшій обробці, оскільки містять продукти тваринного походження, що вже пройшли обробку, що забезпечує знищення ймовірного вірусу ящуру, або були отримані від тварин, що не підпадають під обмеження відповідно до положень цієї Інструкції; запаковані продукти, призначені для використання в лабораторних умовах для екстракорпоральної діагностики або як лабораторних реагентів.

13. Заходи, що застосовуються до кормів, фуражу, сіна й соломи, вироблених у зоні захисту

1. Забороняється розміщення на ринку кормів, фуражу, сіна й соломи, вироблених у захисній зоні, крім кормів, фуражу, сіна й соломи:

вироблених не раніше 21 дня перед орієнтовною датою виникнення інфекції в господарстві, та які зберігалися й перевозилися окремо від кормів, фуражу, сіна й соломи, вироблених після цієї дати;

призначених для використання у зоні захисту;

вироблених у приміщеннях, в яких не утримуються тварини сприйнятливих видів;

вироблених на підприємствах, в яких не утримуються тварини сприйнятливих видів, а сировина постачається з підприємств, розташованих поза межами захисної зони.

2. Заборона розміщення на ринку не застосовується до фуражу й соломи, вироблених у господарствах, в яких не утримуються тварини сприйнятливих видів.

Разом із заходами, що застосовуються в зоні захисту відповідно до цієї Інструкції, ДНПК відповідної території може запровадити додаткові заходи, які він вважає необхідними та пропорційними з метою недопущення розповсюдження вірусу ящуру з огляду на конкретну епідеміологічну ситуацію, стан розвитку тваринництва, а також на природні, комерційні й соціальні умови, що переважають на певній території. У разі прийняття таких заходів він повинен бути повідомлений компетентний орган.

14. Скасування заходів у зоні захисту

1. Головний державний інспектор ветеринарної медицини відповідної території зобов'язаний забезпечити застосування запроваджуваних у зоні захисту заходів до виконання наведених нижче вимог:

1) пройшло не менше 15 днів після умиртвіння й безпечної утилізації всіх тварин сприйнятливих видів у епізоотичному вогнищі; проведено попереднє очищення й дезінфекцію приміщень і території;

2) проведено обстеження й отримано негативні результати від тварин сприйнятливих видів в зоні захисту.

2. Після скасування заходів, що застосовуються в зоні захисту, заходи, що застосовуються в зоні спостереження, мають застосовуватися ще впродовж не менше 15 днів.

15. Заходи, що запроваджуються в господарствах, розташованих у зоні спостереження

Якщо на території зони спостереження відсутня бійня або її потужність є недостатньою, компетентний орган погоджує переміщення тварин сприйнятливих видів із господарств, розташованих у зоні спостереження, з метою їх перевезення під офіційним наглядом безпосередньо до бійні, що

знаходиться за межами зони спостереження, для забою з урахуванням наведених нижче умов:

забій тварин здійснюється під офіційним наглядом, а епідеміологічна ситуація в господарстві не викликає підозр щодо наявності інфекції або зараження вірусом ящуру;

огляд всіх тварин сприйнятливих видів у господарстві офіційним ветеринаром дав негативний результат;

репрезентативна кількість тварин, визначена на підставі статистичних параметрів, пройшла ретельне клінічне обстеження з метою виключення наявності або підозри щодо наявності клінічно хворих тварин;

бійня є визначеною місцевою ДНПК та розташована якнайближче до зони спостереження;

м'ясо, отримане від таких тварин, підлягає обробці що гарантує руйнування вірусу ящуру.

16. Переміщення тварин сприйнятливих видів у зоні спостереження

1. Забороняється переміщення тварин сприйнятливих видів із господарств у межах зони спостереження.

2. Переміщення тварин з метою: виведення їх на пасовище, розташоване в зоні спостереження, уникаючи контакту з тваринами сприйнятливих видів із різних господарств, не раніше 15 днів після останнього спалаху ящуру; перевезення їх з метою забою під офіційним наглядом безпосередньо до бійні, розташованої в межах зони спостереження здійснюється без обмежень.

3. Переміщення таких тварин погоджується Головним державним інспектором ветеринарної медицини відповідної території, після обстеження

офіційним ветеринаром всіх тварин сприйнятливих видів у господарстві яке виключило наявність тварин, в яких підозрюється захворювання.

4. Головний державний інспектор ветеринарної медицини відповідної території зобов'язаний без зволікання відстежити тварин, відправлених із зони спостереження впродовж періоду, який складає не менше 21 дня перед орієнтовною датою виявлення інфекції в господарстві, розташованому в зоні спостереження та поінформувати компетентний орган про результати відстеження тварин.

17. Заходи, що застосовуються до сирого м'яса, отриманого від тварин сприйнятливих видів, що походять із зони спостереження, та до м'ясних продуктів, вироблених із такого м'яса

1. Забороняється розміщення на ринку сирого м'яса, м'ясопродуктів, м'ясного фаршу та м'ясних напівфабрикатів, отриманих від тварин сприйнятливих видів, що походять із зони спостереження, а також м'ясних продуктів, вироблених із такого м'яса.

Заборона щодо розміщення на ринку сирого м'яса, м'ясних продуктів, м'ясного фаршу та інших м'ясних напівфабрикатів не застосовується у разі їх отримання від тварин сприйнятливих видів, що походять із зони спостереження, з нанесенням спеціального маркування та привезені під офіційним наглядом до призначеного підприємства з метою переробки або якщо зазначене м'ясо є об'єктом застосування заходів, визначених в пункті 3 цього підрозділу.

2. Забороняється розміщення на ринку сирого м'яса, м'ясопродуктів, м'ясного фаршу та м'ясних напівфабрикатів, отриманих від тварин сприйнятливих видів, вироблених на підприємствах, розташованих у зоні спостереження, крім сирого м'яса, м'ясного фаршу та м'ясних

напівфабрикатів, вироблених не пізніше 21 дня перед орієнтовною датою виявлення інфекції в господарстві, що знаходиться зоні захисту, та які з моменту їх вироблення зберігалися і перевозились окремо від зазначених м'ясних продуктів, вироблених після цієї дати, у разі наявності спеціального маркування.

3. Обмеження на розміщення ринку сирого м'яса, м'ясопродуктів, м'ясного фаршу та м'ясних напівфабрикатів отриманих від тварин сприйнятливих видів, вироблених на підприємствах, розташованих у зоні спостереження, не застосовується до сирого м'яса, м'ясопродуктів, м'ясного фаршу та м'ясних напівфабрикатів, отриманих із підприємств, розташованих у зоні спостереження, за наведених нижче умов:

підприємство працює під суворим ветеринарним контролем;

підприємство переробляє лише сире м'ясо, м'ясний фарш або м'ясопродукти отримані від тварин, вирощених і забитих поза межами зони спостереження;

все зазначене сире м'ясо, м'ясопродукти, м'ясний фарш та м'ясні напівфабрикати, повинні мати спеціальне маркування, м'ясо інших видів парнокопитних та м'ясний фарш, м'ясні напівфабрикати відповідно;

впродовж всього процесу виробництва сире м'ясо, м'ясопродукти, м'ясний фарш та м'ясні напівфабрикати, чітко ідентифіковані, а також перевозяться і зберігаються окремо від сирого м'яса, м'ясопродуктів, м'ясного фаршу та м'ясних напівфабрикатів, не придатних для вивезення поза межі зони спостереження відповідно до цієї Інструкції.

4. Можливість розміщення на ринку сирого м'яса, м'ясопродуктів, м'ясного фаршу та м'ясних напівфабрикатів посвідчується відповідним ветеринарним документом встановленого зразка.

18. Заходи, що застосовуються до молока та молочних продуктів, отриманих від тварин сприйнятливих видів, вироблених у зоні спостереження

1. Забороняється розміщення на ринку сирого молока, отриманого від тварин сприйнятливих видів, що походять із зони спостереження, а також молочних продуктів, вироблених із такого молока.

Заборона не застосовується до молока й молочних продуктів, отриманих від тварин сприйнятливих видів, що походять із зони спостереження, вироблених не раніше 21 дня перед орієнтовною датою найранішого виникнення інфекції в господарстві, розташованому у відповідній захисній зоні, та які з моменту виробництва зберігалися та перевозилися окремо від молока й молочних продуктів, вироблених після цієї дати, а також у разі проходження ними обробки за допомогою одного із видів обробки що гарантує знищення вірусу ящуру, залежно від використання молока або молочних продуктів.

2. Обробка молока здійснюється на підприємствах, у зоні спостереження, або, якщо на території зони спостереження немає такого підприємства, на підприємствах, що знаходяться за межами захисної зони та зони спостереження, визначених Головним державним інспектором ветеринарної медицини відповідної території.

3. Підприємства, що здійснюють обробку, мають дотримуватися вимог: працювати під ветеринарним контролем; транспортування сирого молока з господарств, розташованих поза межами зони захисту та зони спостереження здійснюється транспортними засобами, що пройшли очищення й дезінфекцію перед транспортуванням.

4. Транспортування сирого молока з господарств, розташованих у зоні спостереження, до підприємств, розташованих поза межами захисної зони та

зони спостереження, а також переробка зазначеного молока, має відповідати наведеним нижче умовам:

здійснюватися лише за погодженням з Головним державним інспектором ветеринарної медицини відповідної території;

погодження має містити вимоги щодо перевезення та визначати маршрут транспортування до призначеного підприємства;

транспортування має здійснюватися засобами, які перед цим очищені, продезінфіковані, сконструйовані та обслуговуються без витоку молока під час перевезення, та мають устаткування, що запобігає аерозольному розпилюванню під час завантаження та розвантаження молока;

перед та після вивезення молока, отриманого від тварин сприйнятливих видів, з території господарства, з'єднувальні труби, шини, колесні диски, нижні частини транспортних засобів, а також будь-які місця витоку молока, необхідно очистити й дезінфікувати. Після останньої дезінфекції й перед виїздом за межі зони спостереження транспортний засіб не повинен мати жодних контактів із підприємствами на території захисної зони та зони спостереження, що утримують тварин сприйнятливих видів;

транспортні засоби мають бути закріплені за конкретними географічними районами або адміністративними одиницями, належним чином маркуються і здійснюється переміщення до іншої одиниці лише після очищення й дезінфекції, під офіційним наглядом.

5. Офіційний ветеринар у встановленому порядку засвідчує відповідність молока, призначеного для торгівлі вимогам.

19. Транспортування та розповсюдження гною і посліду, отриманих від тварин сприйнятливих видів, вироблених у зоні спостереження

1. Забороняється транспортування та розповсюдження у межах зони та поза її межами, гною і посліду з господарств та інших приміщень,

розташованих у зоні спостереження, в якій утримуються тварини сприйнятливих видів.

2. Головний державний інспектор ветеринарної медицини відповідної території має право, за виняткових обставин, погодити транспортування посліду або гною транспортними засобами, що були очищені й продезінфіковані перед та після використання для розповсюдження у визначених районах зони спостереження, з урахуванням наведених нижче умов:

результати проведеного офіційним ветеринаром обстеження всіх тварин сприйнятливих видів у господарстві виключають наявність тварин, щодо яких існує підозра про зараження вірусом ящуру, а гній або послід вноситься без затримки до ґрунту або перекопується;

проведене офіційним ветеринаром клінічне обстеження всіх тварин сприйнятливих видів у господарстві показало негативні результати, а гній без затримки вноситься у ґрунт.

3. ДНПК відповідної території має право запровадити додаткові заходи, що вважаються необхідними та пропорційними, з метою стримання вірусу ящуру, з урахуванням конкретних епідеміологічних, природних, комерційних й соціальних умов, що переважають на території ураженої зони.

VII. Зняття карантину

1. Зняття карантину й подальші тимчасові обмеження з господарства (ферми, населеного пункту) здійснюється через 21 день після забою або знищення останньої хворої у неблагополучному пункті тварини та після виконання в повному обсязі карантинних заходів, визначених цією Інструкцією.

2. Перед зняттям карантину власники господарств усіх форм власності і власники тварин зобов'язані забезпечити проведення очищення і заключної дезінфекції всіх приміщень, території вигульних дворів, де знаходились хворі на ящур тварини, інвентарю, транспорту в порядку, що передбачений Інструкцією з проведення ветеринарної дезінфекції об'єктів тваринництва.

3. Всередині тваринницьких приміщень проводять побілення стін, перегородок.

4. Перед зняттям карантину з неблагополучного щодо ящуру пункту в період дощів, снігопадів і морозів проводять заключний комплекс ветеринарно-санітарних заходів, з настанням сприятливої погоди в цьому пункті (санітарний ремонт приміщень, дезінфекцію тощо), що забезпечують повне знищення вірусу ящуру в зовнішньому середовищі.

5. На пункті забою, де проводили забій хворих (підозрілих у захворюванні) ящуром тварин або переробляли та зберігали від них продукти та сировину, обмеження, що вказані в пункті 3 підрозділу 3 розділу VI цієї Інструкції, знімають після дезінфекції приміщень підприємства, його території, інвентарю, виробничого обладнання і після закінчення переробки м'яса й інших продуктів забою хворих та підозрілих у захворюванні тварин, знезараження сировини, молока, молочних продуктів тощо та інших заходів, передбачених цією Інструкцією.

6. Головний державний інспектор ветеринарної медицини відповідної території спільно з адміністрацією господарства (підприємства) перевіряє повноту виконання заключних ветеринарно-санітарних заходів, після чого готує подання до місцевої ДНПК про зняття карантину.

7. Після зняття карантину з неблагополучного щодо ящуру пункту зберігаються такі обмеження:

1) впродовж 12 місяців після зняття карантину забороняється вивозити й виводити із господарства тварин вакцинованих проти нього для товарних і племінних цілей у благополучні щодо ящуру господарства і для продажу на ринках, а також утримувати таких тварин разом із здоровою і неімунною худобою;

2) не дозволяється вводити в господарство сприйнятливих до ящуру тварин, які щеплені протиящурною вакциною відповідного типу, не раніше як через 21 день після вакцинації, а не вакцинованих - упродовж 12 місяців; не допускається випасати впродовж 3 місяців у літній період та 6 місяців у осінній і зимовий періоди, переганяти неімунних до ящуру тварин, а також використовувати пасовища, скотопрогінні траси, на яких випасали або переганяли хворих на ящур тварин.

8. Тварини, які знаходилися у неблагополучному пункті й призначені для забою у період після закінчення 3-місячного терміну після зняття карантину, підлягають відправці окремою партією на спеціально визначений компетентним органом м'ясокомбінат у межах цієї області, Автономної Республіки Крим. У ветеринарному свідоцтві повинно бути вказано, коли знято карантин з господарства.

9. Продукти тваринного й рослинного походження, фураж та інші корми, що знаходились на період карантинування у неблагополучному пункті та не мали контакту з хворими на ящур тваринами, дозволяється вивозити з цих пунктів лише в межах області, Автономної Республіки Крим, а ті, що мали контакт з джерелом вірусу ящуру, підлягають використанню лише на місці (у цьому населеному пункті).

10. У межах неблагополучного пункту й зони захисту за рішенням ДНПК при Кабінеті Міністрів України впродовж двох наступних років може

бути введена вакцинація сільськогосподарських тварин проти ящуру відповідного типу.

VIII. Вакцинація

1. В Україні забороняється використання, у тому числі виробництво вакцин проти ящуру та застосування гіперімунних сироваток проти ящуру, крім випадків, визначених цією Інструкцією.

2. Компетентний орган зобов'язаний одразу після підтвердження першого спалаху захворювання на ящур здійснити всі необхідні заходи з метою підготовки до проведення екстреної вакцинації на території зони спостереження, а також забезпечити здійснення супресивної вакцинації в межах зони захисту, у чітко визначених господарствах.

3. Компетентний орган забезпечує створення постійно діючого резерву вакцини проти ящуру, погодження використання вакцин проти ящуру з метою проведення лабораторних досліджень, наукових досліджень або випробовування вакцин, організацію належного офіційного контролю за зберіганням, постачанням, розповсюдженням і реалізацією вакцин проти ящуру.

4. Рішення про здійснення екстреної вакцинації може ухвалюється ДНПК при Кабінеті Міністрів України за наявності, однієї з умов:

- 1) спалахи хвороби було підтверджено, та існує загроза її поширення;
- 2) спалахи хвороби, про які повідомлялося, становлять ризик для інших областей, країн через географічне положення або превалюючі метеорологічні умови в Україні;
- 3) існує загроза розповсюдження хвороби через контакти, що мають значення з епідеміологічної точки зору між господарствами в яких

здійснюються на території цих зон здійснюються в межах відповідної частини зони вакцинації допоки ці заходи не будуть виконані повністю.

9. На території вакцинації від їх початку до щонайменше 30 днів після завершення вакцинації:

1) забороняється переміщення живих тварин сприйнятливих видів між господарствами в межах зони вакцинації та за її межі.

2) після клінічного обстеження живих тварин, а також стад, з яких вони походять або з яких їх вивезли, вони можуть бути переміщені з метою негайного забою безпосередньо до бійні, призначеної компетентним органом, що знаходиться в межах зони вакцинації або, у виняткових випадках, на близькій відстані від цієї зони;

3) свіже м'ясо, отримане від вакцинованих тварин, що походять із зони спостереження, а також м'ясних продуктів, вироблених із такого м'яса повинно бути позначено, зберігатися й перевозитися окремо від іншого м'яса, у закритих контейнерах до підприємства, призначеного компетентним органом відповідної території, з метою переробки;

4) молоко та молочні продукти, отримані від вакцинованих тварин, можна розміщувати на території зони вакцинації та поза її межами за умови, що залежно від кінцевого використання - для споживання людиною або в інших цілях - зазнали одну з процедур обробки, що гарантує знищення збудника ящуру. Обробку необхідно здійснювати на підприємствах розташованих на території зони вакцинації або, якщо такого підприємства в межах цієї зони немає, на підприємствах, що знаходяться поза межами зони вакцинації, до яких сире молоко необхідно перевозити відповідно до пункту 10 цього підрозділу.

10. Розташованих на території зони вакцинації або поза межами зони вакцинації, які здійснюють переробку молока, мають відповідати вимогам:

1) працювати під офіційним контролем;

2) молоко та молочні продукти, що використовується на підприємстві, має бути оброблене таким способом, що виключає зараження на ящур або має бути отримано від тварин, що утримуються поза межами зони вакцинації;

3) транспортування сирого молока від ферм та господарств, розташованих поза межами зони вакцинації, до підприємств необхідно здійснювати транспортними засобами, що пройшли очищення й дезінфекцію перед транспортуванням та які більше не перебували в контакті з господарствами, розташованими в межах зони захисту, в яких утримуються тварини сприйнятливих видів;

11. Транспортування сирого молока від господарств, розташованих у межах зони вакцинації, до підприємств, розташованих поза її межами, а також обробка цього молока, має відповідати наведеним нижче вимогам:

1) підприємства, розташовані поза межами зони вакцинації, мають отримати від Головного державного інспектора ветеринарної медицини погодження на обробку сирого молока, що походить від утримуваних в межах зони вакцинації тварин сприйнятливих видів;

2) погодження має містити інструкції щодо перевезення та визначати маршрут транспортування до призначеного підприємства;

3) транспортування має здійснюватися засобами, що їх було перед та після очищено й продезінфіковано. Засоби сконструйовані та обслуговуються в такий спосіб, щоб уникнути витоку молока під час перевезення, а їх устаткування запобігає аерозольному розпилюванню молока під час завантаження та розвантаження;

4) перед та після вивезення молока, що походить від тварин сприйнятливих видів, з території господарства, з'єднувальні труби, шини, колесні диски, нижні частини транспортних засобів, а також будь-які місця витоку молока, необхідно очистити й дезінфікувати. З моменту останньої дезінфекції й перед виїздом за межі зони вакцинації транспортний засіб не

має контактувати з підприємствами на території зони вакцинації, в яких утримуються тварини сприйнятливих видів;

5) транспортні засоби мають бути закріплені за конкретними географічними районами або адміністративними одиницями і позначені відповідними позначками, їх можна переміщувати на інші території після очищення й дезінфекції, що здійснюються під офіційним наглядом.

12. Забороняється відбирати і перевозити зразки сирого молока, що походить від тварин сприйнятливих видів з господарств розташованих у межах зони вакцинації, до будь-яких лабораторій, крім уповноважених лабораторій, призначених для діагностики захворювання на ящур, а також обробляти молоко в цих лабораторіях.

13. Відповідність молока посвідчується офіційним ветеринаром.

14. Під час вакцинації припиняється відбір сперми, призначеної для штучного осіменіння, яйцеклітин та ембріонів від тварин-донорів, що відносяться до тварин сприйнятливих видів та утримуються в центрах відбору сперми, розташованих на території зони вакцинації.

15. Лабораторні дослідження мають відповідати одній з вимог:

наявність вірусу ящуру встановлюється шляхом виявлення вірусу ящуру або за допомогою будь-якого іншого затвердженого методу;

дослідження на антитіла до неструктурованих білків вірусу ящуру повинно здійснюватись на пробах відібраних від усіх вакцинованих тварин сприйнятливих видів та від їх невакцинованого приплоду з усіх стад у зоні вакцинації.

16. Під час здійснення вакцинації компетентний орган зобов'язаний:

1) забезпечити інформування громадськості про безпечність м'яса, молока й молочних продуктів, отриманих від вакцинованих тварин і призначених для споживання людиною ;

2) сповістити МЕБ та ЄК про ухвалення відповідного рішення, а також запровадити супресивну вакцинацію і надати подробиці про заходи контролю;

3) забезпечити створення зони спостереження навколо зони вакцинації радіусом не менше 10 км від периметра зони вакцинації в якій:

заборонено здійснювати вакцинацію;

здійснюється посилене спостереження;

компетентний орган здійснює контроль за переміщенням тварин сприйнятливих видів;

яка діє до відновлення статусу території вільної від захворювання тварин на ящур;

4) дотримуватись встановлених вимог до лабораторних досліджень протягом строку, відлік якого починається не раніше 30 днів від дати завершення екстреної вакцинації та закінчується після завершення клінічних і серологічних досліджень.

ІХ. Правила безпеки для обслуговуючого персоналу в неблагополучних господарствах, на м'ясокомбінатах, м'ясопереробних підприємствах

1. При проведенні карантинних заходів у неблагополучних щодо ящуру господарствах (відділеннях, фермах, дворах), інших робіт, пов'язаних з контактом із заразним матеріалом, необхідно дотримуватися виконання правил техніки безпеки.

2. Обслуговуючий персонал забезпечується мийними та дезінфекційними засобами, спеціальним одягом, індивідуальними засобами

захисту (респіратори, окуляри, рукавички, спецодяг, спецвзуття), додатково проводиться інструктаж щодо дотримання правил особистої гігієни.

3. Спецодяг та спецвзуття після кожної зміни знезаражують у параформаліновій дезінфекційній камері, разовий одяг спалюють.

4. Особи, що працюють з дезінфекційними засобами, повинні чітко дотримуватись правил особистої гігієни.

5. Під час використання препаратів, що подразнюють слизові оболонки очей та органів дихання, працювати дозволяється тільки в протигазах або респіраторах та захисних окулярах, а при контакті з концентрованими розчинами необхідно користуватися гумовими рукавичками.

6. В аптечках першої допомоги повинні бути розчини, що нейтралізують дезінфекційні речовини, які використовуються.

7. Курити та вживати їжу під час роботи з дезінфекційними речовинами забороняється. Після проведення дезінфекції обличчя та руки необхідно вимити теплою водою з милом.

**Директор Департаменту
тваринництва**

М. Кваша